

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Buitenlandse Zaken
De heer drs. C.C.J. Veldkamp
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 30 oktober 2024

betreft Rechtsstaatrapport 2024 Europese Commissie (COM(2024)800)

ons kenmerk 175961.01U

Geachte heer Veldkamp,

De leden van de vaste commissies voor Europese Zaken en Justitie en Veiligheid hebben in hun vergadering van 24 september jl. met belangstelling kennisgenomen van het Rechtsstaatrapport 2024 van de Europese Commissie¹ en de daarbij horende kabinetsappreciatie². De leden van de fractie van de **SP** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie stellen met zorg vast dat er in de EU nog steeds sprake is van ernstige en voortdurende schending van de waarden waarop de EU is gegrondvest, in het bijzonder het beginsel van de democratische rechtsstaat. Deze zorgen betreffen momenteel in het bijzonder de lidstaten Hongarije, Bulgarije en Slovaakse, waarbij het structurele, langjarige karakter van de schendingen door het eerstgenoemde land in het bijzonder zorgen baren bij deze leden.

Zij constateren dat volgens het landenrapport van de Europese Commissie over Hongarije³ dat land onder de regering van Orbán bij voortduring in gebreke blijft bij het doorvoeren van de door de EU gevraagde verbeteringen en geen vooruitgang heeft geboekt op bijna alle terreinen, zoals onder andere de transparantie van de systemen voor de toewijzing van zaken in lagere rechtbanken, het doorvoeren van hervormingen op het gebied van lobbyactiviteiten en draaideurpraktijken, en de persvrijheid en de onafhankelijkheid van de publieke media.

De leden van de SP-fractie hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen.

Deze leden vragen of u bovenstaande zorgen deelt en zo ja welke concrete consequenties u hieraan

¹ COM(2024)800 – Mededeling van de Commissie: Verslag over de rechtsstaat 2024 - Situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie (d.d. 24 juli 2024)

² Kamerstukken I, 2023-2024, 21.501-02, GP. Het landenrapport over Nederland en de kabinetsappreciatie (Kamerstukken I, 2023-2024, 35.295, AU.) hierbij zijn separaat in behandeling bij de commissie J&V.

³ SWD(2024) 817 – Commission Staff Working Document – 2024 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Hungary (d.d. 24 juli 2024)

datum 30 oktober 2024

ons kenmerk 175961.01U

blad 2

verbindt.

Zij vragen of u voor 2025 enige verbetering op een of meerdere vlakken verwacht als het gaat om het respecteren van de genoemde grondbeginselen van de EU door Hongarije. Zo ja, waar is deze verwachting op gebaseerd? Zo nee, heeft u een idee over hoelang deze systematische schending van deze beginselen (zoals vastgelegd in Artikel 2 van het EU Verdrag) nog zal én kan voortduren?

De leden van de SP-fractie vragen of u het met hen eens bent dat de voortdurende schending van de beginselen en waarden van de EU, door in dit geval Hongarije, de EU als democratische waarden-gemeenschap ernstig ondermijnt en uitholt.

Deze leden vragen of u het met hen eens bent dat gezien deze voortdurende en flagrante schending door Hongarije, en het gebrek aan vooruitgang ondanks de verschillende procedures en mechanismes die tegen Hongarije in werking zijn gesteld, het huidige instrumentarium dat de EU tot haar beschikking heeft om naleving van de beginselen van de democratische rechtsstaat af te dwingen kennelijk tekortschiet. En zo ja, welke consequenties verbindt de regering hieraan?

Zij vragen u wat er moet gebeuren als ten aanzien van Hongarije ook de komende jaren geen verbetering zal optreden.

De leden van de SP-fractie vragen of het voortdurende schenden van de beginselen en waarden van de EU door Hongarije ook gevolgen heeft voor onze bilaterale betrekkingen met deze lidstaat of kunnen die gevolgen er in toekomst komen. Zo ja, wat voor gevolgen, en zo nee, waarom niet?

Deze leden vragen of u het met hen eens bent dat het geval van Hongarije, maar eerder ook Polen, aantoont dat de Kopenhagen Criteria na toetreding van nieuwe lidstaten niet blijvend afdwingbaar zijn en dat met name ten aanzien van de rechtsstatelijkheid, ondanks de uitbreiding van het instrumentarium, *binnen* het huidige Verdrag de mogelijkheden om lidstaten tot de orde te roepen uiteindelijk te beperkt zijn. Dit met name vanwege de vereiste van unanimité minus één ten aanzien van de zogenaamde Artikel 7 procedure.

Indien u dat met de leden van de SP-fractie eens bent, bent u dan ook bereid de consequentie daarvan te verbinden en samen met andere landen te pleiten voor een wijziging van het EU-verdrag op dit punt?

Deze leden vragen of u het met hen eens bent dat dit naast de door de regering gewenste *opt-out* een goede reden zou kunnen zijn om aan te sturen op een intergouvernementele conferentie ter voorbereiding van een dergelijke verdragswijziging.

Gezien onder andere de voortdurende zorgen die er zijn over de handhaving van de rechtsstatelijke beginselen waar de EU op gegrondvest is binnen de huidige EU-27 is verdere uitbreiding van de EU naar mening van de leden van de SP-fractie momenteel niet wenselijk. Deze leden vragen of u het met hen eens bent dat de EU pas kan uitbreiden als in de huidige samenstelling zelf afdoende wordt voldaan aan de Kopenhagen Criteria, met name wat betreft betere, en afdwingbare, naleving van de

datum 30 oktober 2024

ons kenmerk 175961.01U

blad 3

rechtsstaatprincipes.

Tot slot vragen zij op welke termijn u welke mogelijkheden ziet om het toetredingsproces van de EU tot het EVRM te ondersteunen en te faciliteren, aangezien u heeft aangegeven te willen bijdragen aan een zorgvuldige voorbereide toetreding. Deelt u de mening van de leden van de SP-fractie dat toetreding van de EU tot het EVRM van belang is voor het bevorderen en naleven van mensenrechten en het de geloofwaardigheid van de EU op het gebied van mensenrechten vergroot? Bent u het ook met deze leden eens dat de toetreding van de EU tot het EVRM ook aan belang wint gezien het feit dat het EU-instrumentarium tekort lijkt te schieten als het gaat om de handhaving van de beginselen van de democratische rechtstaat?

De leden van de vaste commissies voor Europese Zaken en Justitie en Veiligheid zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

Prof.dr. E.B. van Apeldoorn
Voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken

Mr. B.O. Dittrich
Voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid